

Date Printed: 04/23/2009

JTS Box Number: IFES_72
Tab Number: 128
Document Title: Rösträkning och mandatfördelning
Document Date: 1991
Document Country: Sweden
Document Language: Swedish
IFES ID: CE01877

* 5 6 D B 5 F 8 F - 5 9 2 6 - 4 6 9 E - B 9 F 3 - 7 1 F 5 F C 4 A 1 4 9 7 *

Rösträkning och mandatfördelning

Preliminär rösträkning

Redan på valdagens kväll görs en preliminär räkning av de röster som lämnats i vallokalerna. Man räknar då också flertalet poströster och utlandsröster. (Om man inte är i Sverige under röstningsperioden kan man rösta utomlands.)

Det är valförrättarna i landets vallokaler som svarar för den preliminära räkningen och som sedan rapporterar resultatet. Därför kan man i

valvakan på TV och radio oftast ganska tidigt få en bild av hur valutgången blir.

Poströster som lämnats under valdagen och en del av utlandsrösterna räknas dock först under onsdagen efter valdagen. När valutgången är jämn, kan det därför inträffa att man först under onsdagen kan veta säkert hur den definitiva valutgången blev.

Efter den preliminära räkningen lämnas samtliga valsedlar över till länsstyrelserna.

Slutlig sammanräkning

Länsstyrelserna kontrollräknar valsedlarna och fördelar sedan mandaten mellan partierna med hjälp av ADB-teknik. Mandaten besätts med kandidater från partiernas valsedlar.

Ett mandat är en plats i riksdagen, landstinget eller kommunfullmäktige.

Mandatfördelning mellan partierna

Vid riksdagsval ska 349 mandat fördelas. Av dessa är 310 fasta mandat och 39 utjämningsmandat. De fasta mandaten har tidigare under valåret fördelats mellan landets 28 valkretsar efter antalet röstberättigade inom respektive valkrets.

Först fördelas de fasta mandaten mellan partierna efter hur många röster de fått. Därefter räknas hela landet som en valkrets och med den beräkningen som grund fördelas de 39 utjämningsmandaten.

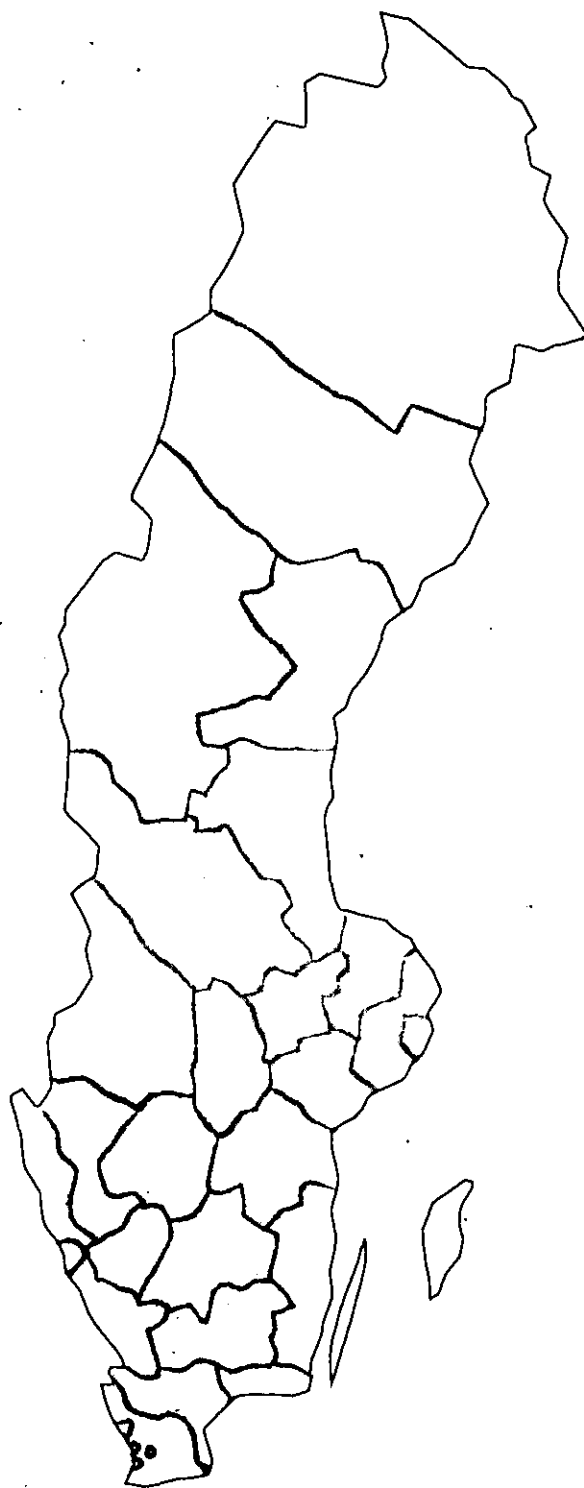
Vid mandatfördelningen mellan partier används en metod som kallas den jämkade uddatalsmetoden. Den innebär att varje partis röstetal divideras och man får sk jämförelsetal.

Man dividerar först med 1,4 och sedan med udda tal i löpande följd 3, 5, 7, 9 osv. Det parti som får det högsta jämförelsetalet får ett mandat och sedan räknar man fram ett nytt jämförelsetal för det partiet. De övriga partierna behåller sina första jämförelsetal och det parti som nu har det högsta jämförelsetalet får nästa mandat. Det kan naturligtvis vara samma parti som får flera mandat i följd.

Spärr mot småpartier

Ett parti måste ha fått minst fyra procent av rösterna i hela landet för att få delta i mandatfördelningen. Om ett parti får minst tolv procent av rösterna i en viss valkrets får partiet dock delta i fördelningen av den valkretsens fasta mandat.

Vid landstingsval måste ett parti ha fått minst tre procent av rösterna för att få delta i mandatfördelningen. Vid kommunfullmäktigval finns ingen spärr.

Indelning i valkretsar

De 28 valkretsarna är

- Stockholms kommun
- Stockholms län utom Stockholms kommun
- Göteborgs kommun
- Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs kommun
- Fyrstadskretsen, dvs kommunerna Malmö, Helsingborg, Landskrona och Lund
- Malmöhus län utom de kommuner som ingår i fyrstadskretsen
- Älvsborgs läns norra valkrets, dvs kommunerna Ale, Alingsås, Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Herrljunga, Lerum, Lilla Edet, Mellerud, Trollhättan, Vargårda, Vänersborg och Åmål
- Älvsborgs läns södra valkrets, dvs kommunerna Borås, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn
- vart och ett av övriga län.

Exempel på mandatfördelning mellan partier

Exemplet gäller mandatfördelning mellan partier i Jämtlands läns riksdagsvalkrets. Vid 1988 års val till riksdagen fördelades där fem mandat. Några utjämningsmandat fick partierna inte i denna valkrets.

1 Partiernas röstetal delas med 1,4.

Första mandatet får det parti som har högsta röstetalet, i detta fall (s) som har jämförelsetalet 30.907,85.

2 I andra omgången skall röstetalet för (s) delas med 3 eftersom partiet fått det första mandatet. Övriga partier står kvar på 1:a jämförelsetalet. Fortfarande har (s) det högsta jämförelsetalet och får därför även det andra mandatet.

3 I tredje omgången skall röstetalet för (s) delas med 5. Här har (c) det högsta jämförelsetalet och får därför det tredje mandatet (partiets första).

4 I fjärde omgången skall röstetalet för (c) delas med 3, eftersom partiet fått sitt första mandat. Här har (s) det högsta jämförelsetalet och får det fjärde mandatet (partiets tredje).

5 I femte och sista omgången skall röstetalet för (s) delas med 7. (m) har högsta jämförelsetalet och får det femte mandatet (partiets första).

Fördelningen är klar och resultatet blir att (s) har fått tre mandat och (c) och (m) ett mandat var.

Jämförelsetal	Parti	m	fp	c	mp	s	vpk
	Röstetal	9.106	7.529	15.763	4.306	43.271	4.752
	1:a	6.504,28	5.377,85	11.259,28	3.075,71	30.907,85	3.394,28
	2:a	6.504,28	5.377,85	11.259,28	3.075,71	14.436,66	3.394,28
	3:e	6.504,28	5.377,85	11.259,28	3.075,71	8.654,20	3.394,28
	4:e	6.504,28	5.377,85	5.254,33	3.075,71	8.654,20	3.394,28
	5:e	6.504,28	5.377,85	5.254,33	3.075,71	6.181,57	3.394,28

Mandatfördelning inom partierna

När mandatfördelningen är klar utser länsstyrelserna de personer, som ska sitta på de mandat som partierna fått. Den fördelningen görs med hjälp av en heltalsmetod.

Först sorteras valsedlarna efter vilka som har

samma kandidat på första plats. Det första mandatet går till den person som står överst på de flesta valsedlarna. Därefter fortsätter man att fördela mandaten genom att sortera valsedlarna på samma vis tills alla mandaten har fördelats.

Valorganisationen

Riksskatteverket

Central valmyndighet. Svarar för planering m.m.
Fördelar mandat vid riksdagsval.

Länsstyrelser

Svarar för slutlig sammanräkning av valet.
Fördelar mandat vid landstings- och kommun-
fullmäktigval.

Skattemyndigheter

Upprättar den allmänna röstlängden. Svarar för
ADB-bearbetningar vid slutlig sammanräkning.

Valnämnder

Svarar för det praktiska genomförandet av valet
inom kommunen.

I denna serie har tidigare utgivits

- 1 – Information om kyrkofullmäktigval
- 2 – Röstning i vallokal
- 3 – Brevröstning i Schweiz och
Förbundsrepubliken Tyskland

